

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТОЛОГІЯ ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН»

Ступінь вищої освіти – Магістр

Спеціальність **212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»**

Освітня програма «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Рік навчання 3-4, семестр 5-6

Форма здобуття вищої освіти денна

Кількість кредитів ЄКТС 5

Мова викладання українська

Лектор навчальної
дисципліни

Контактна інформація
лектора (e-mail)

URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

Поляковський Василь Михайлович

к.вет.н., доцент, pvam@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2189>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етологія та благополуччя тварин – наука про поведінку тварин, їх життєві прояви, вплив на них нервової системи, спадкових факторів, умов утримання, годівлі, експлуатації, змін навколишнього середовища, антропогенного чинника. Спеціальна етологія вивчає життєві прояви різних видів, статево-вікових та технологічних груп тварин, їх адаптацію, акліматизацію, соціальну поведінку в стаді в залежності від технології виробництва продукції тваринництва.

Основне завдання етології – дати філогенетичне та фізіологічне пояснення функціональних взаємозв'язків між факторами, що формують поведінку живих істот та впливають на неї.

Вивчивши дисципліну «Етологія та благополуччя тварин», студент повинен знати особливості поведінки тварин залежно від умов утримання, годівлі, експлуатації, вміти використовувати знання поведінкових реакцій тварин на практиці з метою раціонального використання генетичних ресурсів сільськогосподарських тварин, виробництва якісної та екологічно безпечної продукції.

Дисципліна формує у студентів логічне мислення, сприяє розумінню фізіологічних проявів тварин та впливу на них технологій вирощування та виробництва продукції.

Предмет дисципліни «Етологія та благополуччя тварин» є фахова діяльність лікаря ветеринарної медицини, відкриті і закриті зооекосистеми, взаємозв'язки між живими організмами, їх групами, живою і неживою компонентами екосистем, а також поведінку тварин, їх життєві прояви, вплив на них нервової системи, спадкових факторів, умов утримання, годівлі, експлуатації, змін навколишнього середовища, антропогенного чинника.

Передумови вивчення курсу. Вивчення курсу передбачає, що ви знаєте основи біології, зоології, органічної і неорганічної хімії, генетику тварин, основи розведення тварин,

годівлю тварин, кормовиробництво, фізіологію тварин, фармакологію, мікробіологію, вірусологію, паразитологію, клінічну діагностику, епізоотологію, біохімію тварин.

Компетентності навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
2. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

1. Здатність застосовувати методики і процедури щодо виробництва та обігу харчових продуктів відповідно до концепції «Єдиного здоров'я».
2. Здатність планувати та проводити стандартний і розширений державний контроль підконтрольних вантажів на державному кордоні України та транспорті, аналізувати зв'язок між контролем безпечності харчових продуктів і здоров'ям людей за міжнародної торгівлі продуктами тваринного походження.
3. Здатність здійснювати контроль на потужностях з виробництва та обігу продуктів тваринного походження, на кордоні і транспорті з урахуванням потенційного впливу транскордонних хвороб, зокрема зоонозів.
4. Здатність здійснювати контроль гігієнічних вимог діяльності потужностей з виробництва і переробки продуктів тваринництва, об'єктів ветеринарної медицини тощо.
5. Здатність контролювати ефективність проведення санації потужностей згідно з вимогами національних та міжнародних нормативно-правових актів.
6. Здатність вирішувати питання загальної ветеринарної превенції відповідно до концепції «системи раннього виявлення» для своєчасного виявлення та ідентифікації спалахів або появи хвороб.
7. Здатність дотримуватися морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

1. Володіти методами та методиками передзабійного огляду, гуманного забою тварин, проведення післязабійного огляду продуктів забою та надання рекомендацій щодо їх подальшого використання.
2. Володіти методами та методиками ветеринарно-санітарного оцінювання систем і способів утримання, догляду, годівлі, напування та експлуатації тварин, стану тваринницьких об'єктів, належної експлуатації технологічного обладнання тощо.
3. Володіти знаннями та практичними уміннями, необхідними для організації і проведення державного контролю гігієнічних вимог та санітарних заходів на агропродовольчих ринках і потужностях.
4. Володіти знаннями та практичними уміннями, необхідними для здійснення державного (внутрішнього) ветеринарно-санітарного контролю на потужностях з виробництва та обігу м'яса і м'ясних продуктів, молока і молочних продуктів, напівфабрикатів, харчових гідробіонтів; заготівлі, зберігання та обігу харчових рослинних продуктів, меду та апіпродуктів, харчових яєць та яйцепродуктів тощо, а також методами та методиками відбору, консервування, пакування і пересилання проб тваринного, рослинного й біотехнологічного походження, правильного поводження з ними та результатами їх випробувань (досліджень).
5. Уміти проводити необхідні клінічні та лабораторні дослідження для загальної ветеринарної превенції на потужностях з виробництва і переробки продуктів тваринництва, здійснювати ветеринарно-санітарне оцінювання систем і способів утримання тварин, визначати безпечність кормів, кормових добавок тощо, а також для забезпечувати належний санітарний стан тваринницьких потужностей.
6. Розуміти суть професії, знати підходи та методи оцінювання різних виробничих ситуацій, володіти абстрактним мисленням та вміти аналізувати можливий подальший перебіг цих ситуацій, уміти приймати обґрунтовані рішення, організовувати та здійснювати якісне виконання прийнятих рішень з дотриманням морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів з прагненням до збереження навколишнього середовища.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
5 семестр				
Модуль 1. Загальна етологія				
Тема 1. Предмет і методи вивчення поведінки тварин	2/2	<p><u>Знати</u> історію формування і розвитку етології як самостійної науки; основні завдання та мету курсу; методи поведінки тварин.</p> <p><u>Вміти</u> використовувати методи етології для забезпечення оптимального утримання тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 2. Сенсорні системи, що створюють етологічну реактивність організму	2/2	<p><u>Знати</u> механізми смакової рецепції, загальну смакову рецепцію.</p> <p><u>Вміти</u> використовувати методи етології для визначення хімічних аналізаторів, ольфакторної рецепції, смакової сенсорики.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для дослідження сенсорних систем та фізіологічного стану тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 3. Локомоції, як зовнішній прояв поведінкового акту	2/2	<p><u>Знати</u> основні види локомоцій, як зовнішнього прояву поведінкового акту; Особливості біомеханіки рухів.</p> <p><u>Розуміти</u> механізм утворення локомоцій, як зовнішнього прояву поведінкового акту; причини найбільш стійкої мотивації поведінки.</p> <p><u>Розрізняти</u> види локомоцій, як зовнішнього прояву поведінкового акту.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для визначення виду локомоцій, як зовнішнього прояву поведінкового акту.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 4. Внутрішні причини найбільш стійкої мотивації поведінки	2/2	<p><u>Знати</u> основні причини найбільш стійкої мотивації поведінки.</p> <p><u>Розуміти</u> механізм утворення найбільш стійкої мотивації поведінки – спраги, голоду, болю, страху.</p> <p><u>Розрізняти</u> причини найбільш стійкої мотивації поведінки.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>

		<p><u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для визначення причини найбільш стійкої мотивації поведінки.</p>		
Тема 5. Агресія	2/2	<p><u>Знати</u> внутрішньовидову агресію тварин. Агресивність і статева поведінка. Залежність агресії від голоду, спраги і іншого емоційно забарвленого стану.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знання про внутрішньовидову агресію тварин створити комфортні умови для тварин, які б сприяли покращенню поведінки тварин.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для дослідження залежності агресії від голоду, спраги і іншого емоційно забарвленого стану.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 6. Неактивні форми поведінки тварин	2/2	<p><u>Знати</u> основний етологічний аспект сну та інших форм неактивного стану.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити регуляцію ритмічності сну і неспання. Видові особливості неактивних форм поведінки тварин.</p> <p><u>Аналізувати</u> видові особливості неактивних форм поведінки тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 7. Розміри тіла тварин та їх локомоція	2/2	<p><u>Знати</u> основні причини, що обмежують межі розмірів тіла.</p> <p><u>Вміти</u> визначити розміри тіла, поведінку і тривалість життя тварин. Розміри тіла і швидкість переміщення у просторі.</p> <p><u>Аналізувати</u> розміри тіла і швидкість переміщення у просторі.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 8. Циклічність поведінки тварин	2/2	<p><u>Знати</u> різновиди біологічних циклів. Біологічний годинник.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити ритми поведінки тварин у природі і в штучних умовах.</p> <p><u>Використовувати</u> сучасне лабораторне обладнання та прилади для дослідження ритмів поведінки тварин у</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>

		природі і в штучних умовах.		
Модуль 2. Загальна етологія				
Тема 9. Вроджена поведінка тварин	2/2	<p><u>Знати</u> основні рефлекси і інстинкти, кінези і таксиси. Зміну вроджених форм поведінки в процесі філо- і онтогенезу.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань розрізнити поведінку в ранній постнатальний період. Психічний компонент інстинктивної поведінки.</p> <p><u>Проводити аналіз</u> досвіду, як результат інтеграції філогенезу поведінки і індивідуально придбаних адаптації.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 10. Типологія угруповань тварин, переваги та недоліки групового способу життя	2/2	<p><u>Знати</u> основні види угруповань тварин.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань розрізнити біологічні переваги і недоліки групового способу життя.</p> <p><u>Аналізувати</u> видові аспекти угруповань тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 11. Структура асоціацій тварин і механізми її підтримання	2/2	<p><u>Знати</u> основний прояв ієрархії у тварин з різним рівнем розвитку психіки. Зміну ієрархічного порядку. Ватажок.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити мову спілкування тварин в асоціації. Малі спілки.</p> <p><u>Аналізувати</u> рівні розвитку психіки</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 12. Статева поведінка тварин	2/2	<p><u>Знати</u> основну роль сенсорних систем в статевій поведінці. Залицяння. Статева поведінка самок.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити гормональну і феромональну активізацію статевої поведінки. Видові особливості неактивних форм поведінки тварин.</p> <p><u>Проводити аналіз</u> впливу факторів зовнішнього середовища на статеву активність.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 13. Особливості поведінки тварин в угрупованнях неонатального періоду	2/2	<p><u>Знати</u> структуру угруповань неонатального періоду.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань розрізнити поведінку самки в перинатальний період. Особливості материнської поведінки.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом</p>

		Застосовувати отримані знання при вивченні поведінки новонародженого.	самостійно).	оцінювання в eLearn
Тема 14. Стрес	2/2	<u>Знати</u> основні положення вчення Г Сельє про стрес. Негативні наслідки стресу у продуктивному тваринництві. <u>Вміти</u> на основі знань розрізняти вплив стресу на розмноження тварин. Стрес і лактація. <u>Проводити аналіз</u> впливу стресу на якість м'яса і ріст молодняка.	<i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано. <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn. <i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn
Тема 15. Адаптація тварин до умов життя при низьких і високих температурах середовища	2/2	<u>Знати</u> основні положення морфологічної та фізіологічної адаптації. <u>Вміти</u> на основі знань розрізняти поведінку тварин, як реакцію адаптації до несприятливих температур середовища існування. <u>Проводити аналіз</u> доступності їжі, як фактору, що впливає на поведінку тварин.	<i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано. <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn. <i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn
Всього за 5 семестр				70
Залік				30
Всього за курс				100
Модуль 3. Загальна етологія				
Тема 16. Поведінкова адаптація тварин до нестачі кисню	2/2	<u>Знати</u> основні етологічні аспекти поведінки тварин в умовах високогір'я. <u>Вміти</u> на основі знань забезпечити адаптацію тварин до пірнання. Неволя і приручення як екстремальні фактори, що змінюють поведінку тварин. <u>Проводити аналіз</u> хижаків як фактор, що впливає на поведінку тварин.	<i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано. <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn. <i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn
Тема 17. Зміни поведінки тварин у процесі приручення і одомашнення людиною	2/2	<u>Знати</u> основні причини одомашнення тварин людиною. Схильність диких тварин до приручення і одомашнення. <u>Вміти</u> на основі знань давати загальну оцінку етологічних змін внаслідок одомашнення тварин. Активізація поведінкових стереотипів під впливом доместифікації. <u>Аналізувати</u> інфантилізм одомашнених тварин. Зміни в агоністичній поведінці.	<i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано. <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn. <i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn

<p>Тема 18. Вплив штучного середовища на поведінку тварин</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні аспекти зміни харчової поведінки.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань давати оцінку зміні харчової поведінки тварин.</p> <p><u>Проводити</u> аналіз при обмеженні життєвого простору і поведінки тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
<p>Тема 19. Зміни в поведінці тварин в результаті приручення</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні концепції безпечної дистанції. Концепція прирученості.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити небажані наслідки приручення.</p> <p><u>Проводити</u> аналіз приручення і фізіолого-біохімічні процеси в центральній нервовій системі тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
<p>Тема 20. Реінтродукція і здичавіння домашніх тварин</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні аспекти схильності тварин до реінтродукції. Вибір місця для реінтродукції тварин.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити збереження природного генетичного пулу. Генетичні і демографічні ефекти реінтродукції тварин.</p> <p><u>Аналізувати</u> вплив ступеня приручення тварин на їх виживання в дикій природі.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
<p>Тема 21. Основні теоретичні положення добробуту тварин</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні теоретичні положення добробуту тварин. Визначення добробуту. Принципи п'яти свобод.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити концепцію, суть проблеми добробуту. Комплексне визначення добробуту тварин.</p> <p><u>Аналізувати</u> стереотипну поведінку, як показник добробуту тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
<p>Тема 22. Сучасні технології тваринництва благополуччя тварин</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні методи розведення тварин та проблеми добробуту.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань проводити штучне осіменіння і благополуччя тварин. Трансплантація ембріонів і благополуччя тварин.</p> <p><u>Проводити</u> аналіз клонування і благополуччя тварин.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
<p>Тема 23. Використання органів тварин для трансплантації людині</p>	<p>2/2</p>	<p><u>Знати</u> основні проблеми сучасної ксенотрансплантології.</p>	<p><i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з</p>	<p><i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано.</p>

(Ксенотрансплантологія)		<p><u>Вміти</u> на основі знань розрізнати ксенотрансплантологію і проблема химеризму. Добробут тварин-донорів.</p> <p><u>Проводити</u> аналіз експериментів на тваринах та їх благополуччя.</p>	<p>презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Модуль 4. Спеціальна етологія				
Тема 24. Етологія та поведінкові реакції великої рогатої худоби	2/2	<p><u>Знати</u> основні етологічні дійних корів.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань давати оцінку впливу способів утримання на споживання корму, води і на відпочинок. Поведінка корів на пасовищі.</p> <p><u>Аналізувати</u> вплив умов утримання на поведінку і соціальні відносини дійних корів.</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 25. Етологія молодняка великої рогатої худоби	2/2	<p><u>Знати</u> основні життєві прояви у телят у молозивний період.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань розбирати головні життєві прояви у телят в період молочного живлення.</p> <p><u>Аналізувати</u> життєві прояви у телят після відлучення до шестимісячного віку.</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 26. Етологія птиці	2/2	<p><u>Знати</u> основні особливості органів чуття. Встановлення соціальної ієрархії.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань розрізнати вплив нового середовища на поведінку птиці.</p> <p><u>Аналізувати</u> вплив технології та способів утримання на життєві прояви птиці.</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 27. Етологія свиней	2/2	<p><u>Знати</u> основні особливості органів чуття. Соціальна поведінка.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити життєві прояви. Біологія свиноматок.</p> <p><u>Аналізувати</u> біологію поросят раннього відлучення при утриманні на підлозі і в клітках.</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та задача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).</p>	<p><i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p> <p><i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn</p>
Тема 28. Етологія коней	2/2	<p><u>Знати</u> основні особливості органів чуття. Розумова діяльність.</p> <p><u>Вміти</u> на основі знань забезпечити орієнтацію і пам'ять. Соціальна</p>	<p><i>Підготовка до лекцій</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn).</p> <p><i>Виконання та задача</i></p>	<p><i>Виконання та задача практичних робіт</i> – зараховано.</p> <p><i>Модульна тестова робота</i> в eLearn.</p>

		поведінка. Статева поведінка. Рух коней. <u>Аналізувати</u> відпочинок та сон. Прийом корму. Етологія молодняка коней.	<i>практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn
Тема 29. Етологія овець	2/2	<u>Знати</u> основні особливості органів чуття. Ієрархія в отарі. Статева поведінка. Адаптаційні властивості. <u>Вміти</u> на основі знань забезпечити вплив зміни системи, методу та способу утримання на поведінку овець. Життєві прояви у дорослих особин. <u>Аналізувати</u> стійлове утримання. Вагітність, роди, доїння овець і вирощування. Випасання, прийом корму і води. Основи біокліматології овець.	<i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано. <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn. <i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn
Тема 30. Оцінка благополуччя тварин за технологій виробництва продукції тваринництва	2/2	<u>Знати</u> основну оцінку технологій виробництва молока, систем утримання корів і телят. <u>Вміти</u> на основі знань забезпечити благополуччя свиней при утриманні. Оцінка благополуччя технологій виробництва продукції птахівництва. <u>Аналізувати</u> основні вимоги при утриманні коней. Вимоги при утриманні овець і кіз.	<i>Підготовка до лекції</i> (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). <i>Виконання та здача практичної роботи</i> (в методичних рекомендаціях та самостійно).	<i>Виконання та здача практичних робіт</i> – зараховано. <i>Модульна тестова робота</i> в eLearn. <i>Самостійна робота</i> – згідно з журналом оцінювання в eLearn
Всього за 6 семестр				70
Іспит				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	

60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Етологія та благополуччя тварин. Підручник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Михальська В.М., Шевченко Л.В. Київ: НУБіП України, 2021. 625 с.
2. Етологія та здоров'я тварин. Навчальний посібник / Шевченко Л.В., Захаренко М.О., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2015. 416 с.
3. Гігієна та особливості транспортування тварин і продукції тваринництва. Підручник / Поліщук, В.М., Засекін Д.А., Білько Т.О., Поляковський В.М., Соломон В.В. Київ. Центр учбової літератури, 2020. 520 с.
4. Кінологія: утримання, годівля, дресирування собак. Підручник / Бурлака В.А., Горальський Л.П., Засекін Д.А., та ін. Житомир. 2013. 512 с.
5. Нормативні вимоги до мікроклімату приміщень для утримання сільськогосподарських тварин та їх енергоощадне обґрунтування. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Гігієна тварин». Навчальний посібник / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В., Польовий Л.В., Яремчук О.С., Польова О.Л., Романенко Т.Д., Варпиховський Р.Л. Вінниця. ВЦ «Едельвейс І К». 2011. 64 с.
6. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засекін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
7. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «ЦП КОМПРИНТ». 2017. 568 с.

Додаткові джерела

1. Транспортування тварин і продукції (санітарно-гігієнічні аспекти). Навчальний посібник / Засекін Д.А., Поляковський В.М., Соломон В.В. Київ. ТОВ «Аграр Медіа Груп». 2013. 520 с.
2. Чайченко Г.М. Поведінка і психіка тварин: Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2000. 200 с.
3. Гігієна та годівля собак. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Засекін Д.А., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Кривенок М.Я., Панасенко Ю.О. Житомир. Видавництво «Євенок О.О». 2010. 165 с.
4. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України. Навчальний посібник / Засекін Д.А., Поляковський В.М. Київ. ТОВ «НВП «Інтерсервіс». 2011. 220 с.
5. Санітарно-гігієнічні вимоги до води та водопостачання сільськогосподарських підприємств. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Малюга Л.В., Михальська В.М., Польовий Л.В., Яремчук О.С. Вінниця. Видавничий центр ВНАУ. 2011. 244 с.
6. Каталог законодавчих актів та ДСТУ. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В. Вінниця ВЦ «Едельвейс і К». 2011. 176 с.
7. Утримання і гігієна тварин: Утримання птиці. Ч.1. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП «Ямчинський О.В.», 2020. 330 с.
8. Утримання і гігієна тварин: Утримання птиці. Ч.2. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП «Ямчинський О.В.», 2020. 392 с.
9. Утримання і гігієна тварин. Утримання овець і кіз. Навчальний посібник. Частина III/ Захаренко М.О., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. – Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.
10. Утримання і гігієна тварин. Утримання свиней. Навчальний посібник. Частина IV. / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Чепіль Л.В., Михальська В.М., Шевченко Л.В., Курбатова І.М. – Київ. ФОП Ямчинський О.В., 2021. 457 с.